

зультатів. Необхідно виділити пріоритети розвитку економіки, вкладення коштів у які дало б можливість у стислі терміни вийти на світовий ринок. Формування пріоритетів в економічному розвитку дає змогу підвищити ефективність фінансування, створює умови для подальшого рефінансування коштів і переходу до самофінансування.

Основними критеріями добору пріоритетних галузей є їх експортний потенціал або можливість його нарощування; прискорений розвиток цих галузей, який сприяє підвищенню конкурентоспроможності більшості інших галузей промисловості (їх модернізації, підвищенню ефективності); можливість замістити імпорт. До найперспективніших галузей в Україні експерти відносять електроніку, машинобудування, чорну металургію, кораблебудування, трубопровідний транспорт, аерокосмічні ракети й апарати, сільське господарство; а також переробну, харчову і текстильну промисловості тощо.

Отже, неоднозначні результати структурних перетворень в Україні свідчать, що система регуляторів, які знаходяться в розпорядженні держави, застосовується непослідовно, недостатньо заохочує швидкий і поступальний розвиток виробничої сфери, технічне вдосконалення підприємств, зменшення матеріало- й енергоємності виробництва, а необхідність підтримки та активізації інноваційно-інвестиційної діяльності не усвідомлена як найважливіший пріоритет у розвитку національної економіки.

По суті, в Україні ще не створено необхідних умов для забезпечення можливості одержання якісних результатів процесу структурної перебудови економіки. У нинішній кризовій ситуації першочерговим завданням державної структурної політики є недопущення подальшої деіндустріалізації виробництва й поглиблення сировинної складової економіки, розпорощення наявного науково-технічного потенціалу по приватних структу-

рах, які не в змозі забезпечити єдину стратегічну лінію на модернізацію вітчизняного промислового комплексу.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик. – [2-ге вид, доп.]. – К. : Атіка, 2009. – 368 с.
2. Базилевич В. Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – К. : Знання, 2008. – 263 с.
3. Василенко В. О. Антикризисное управління підприємством : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 504 с.
4. Економічна теорія: політекономія: підруч. / [за ред. В. Д. Базилевича]. – [7-ме вид., випр. і перероб.]. – К. : Знання-Прес, 2008. – 719 с.
5. Іванов О. Є. Концепції структурної політики в Росії / О. Є. Іванов // Банківська справа. – 1998. – № 6. – С. 16–18.
6. Історія економічних учень : підруч. : у 2 ч. / [В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.]; за ред. В. Д. Базилевича. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2006. – 582 с.
7. Клияненко Б. Проблеми структурної перебудови та інвестування економіки / Б. Клияненко, В. Лобас, Л. Матросова // Економіка України. – 1995. – № 10. – С. 34–39.
8. Коломойцев В. Е. Структурна трансформація промислового комплексу України / В. Е. Коломойцев. – К. : Укр. енциклопедія, 1997. – 300 с.
9. Кукурудза І. І. Економіка України перехідного періоду. – Черкаси : Видавничий відділ Черкаського держуніверситету ім. Богдана Хмельницького, 2002. – 111 с.
10. Лютий І. О. Фактори структурної перебудови економіки України / І. О. Лютий // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". – 1999. – Вип. 40. – С. 71–73.
11. Міждисциплінарний словник з менеджменту: навч. посіб. / [Д. М. Черваньов, О. І. Жилінська, М. В. Петровський та ін.]; за ред. Д. М. Черваньова, О. І. Жилінської. – К. : Нічлава, 2011. – 624 с.
12. Мочерний С. Основні причини соціально-економічної кризи в Україні та шляхи її подолання / С. Мочерний // Економіка України. – 1995. – № 2. – С. 48–58.
13. Національна економіка : навч. посіб. / [за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва]. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 386 с.
14. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 104 с.
15. Черваньов Д. М. Система інноваційного менеджменту: теорія і практика : підруч. / Д. М. Черваньов. – К. : ВПЦХ "Київський університет", 2012. – 1391 с.

Надійшла до редколегії 15.10.12

П. Кухта, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПЕРСПЕКТИВИ СТРУКТУРНОЇ ПЕРЕСТРОЙКИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Раскрыты особенности и перспективы структурной перестройки экономики Украины, обобщены основные концептуальные подходы к структурным преобразованиям в национальном хозяйстве. Определены характерные тенденции и отдельные проблемные вопросы реализации структурной политики государства на современном этапе.

Ключевые слова: структурный кризис, управление, структурная перестройка, экономика, приоритеты, технологии, инновации, инвестиции.

P. Kukhta, PhD in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

STRUCTURAL ECONOMIC REORGANIZATION PERSPECTIVES IN UKRAINE

Features and perspectives of the structural economic reorganization in Ukraine on the modern stage are developed, main conceptual approaches to structural changes in national economy are summarized. Typical trends and separate problematic issues in the implementation of structural policy of the state on the present stage are defined.

Keywords: structural crisis, management, structural reorganization, economy, priorities, technologies, innovations, investments.

УДК 330.14.014:38

Т. Овчаренко, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ОСНОВОПОЛОЖНИКОМ КЛАСИЧНОЇ ТЕОРІЇ А. СМІТОМ

У статті досліджено сутність та природу поняття "інвестиції". Визначено основні концептуальні елементи наукової теорії А. Сміта. Розкрито особливості інвестиційного процесу за А. Смітом як рушійного механізму соціально-економічного розвитку суспільства.

Ключові слова: капітал, конкуренція, інвестиції, інвестиційний процес.

Світовий досвід свідчить, що країни з ринковою та перехідною економікою не можуть розвивати своє господарство без залучення й ефективного використання інвестицій. Інвестиції – це одна з найчастіше викорис-

товуваних категорій в економічній системі як на мікро-, так і на макрорівні. Інвестиції акумулюють державний, приватний та змішаний капітал, забезпечують доступ до сучасних технологій, науково-технічних розробок та

© Овчаренко Т., 2013

менеджменту, при цьому вони не тільки сприяють створенню національних інвестиційних ринків з їх інфраструктурою, а й поживляють інші ринки (ринок товарів, нерухомості, послуг тощо).

Проблема інвестування завжди була в центрі уваги вітчизняних та світових учених-економістів. Дослідження питань щодо з'ясування сутності інвестицій займалися такі економісти, як: Ф. Мізер та К. Менгер, Т. Манн, Д. Юм, Д. По, Ж. Кольбер, Л. Зекендорф, Р. Тюрбо, Ф. Візер, Й. Шумпетер, І. Фішер, М. Фрідмен та А. Сміт.

Вирішення проблеми економічного регулювання інвестиційних процесів привертає увагу багатьох вітчизняних науковців: В. Базилевича, Ю. Бажала, О. Жилінської, В. Кузьміна, В. Александрової, В. Бесєдіна, В. Шевчука, І. Лукинова, М. Чумаченка, М. Герасимчука, О. Кристального, П. Саблука.

Метою статті є поглиблення знань про природу й сутність явища "інвестиції" на основі дослідження праць шотландського економіста, основоположника класичної політичної економії А. Сміта для ефективного ведення господарської діяльності в умовах недетермінованих факторів розвитку ринку.

Актуальним є дослідження сутності поняття "інвестиції" як однієї з визначальних категорій економічної теорії на основі аналізу робіт Адама Сміта.

Термін "інвестиції" походить від латинського слова "investire", що означає "одягати", "оточувати". Важливим аспектом інвестування як науки є визначення понять "інвестування" та "капітал". Слово "капітал" було частково правової та ділової термінології ще задовго до того, як економісти знайшли йому наукове застосування. У римських юристів та їх послідовників воно означало основну частину позики на відміну від процента та інших додаткових вимог кредитора. У зв'язку з цим слово "капітал" стало означати суми грошей або їх еквіваленти, які приносили в товариство або компанію, загальну суму активів фірми. Таким чином, поняття "капітал" було за суттю грошовим і означало або реальні гроші, або певні блага, оцінені в грошах. В XVII ст. такі поняття, як багатство, скарби, збереження, часто використовували там, де ми застосували би слово "капітал". Протягом усього XVIII ст. і навіть у перші десятиліття XIX ст. у зародженні теорії капіталу найбільш уживаним було слово "запас" [8].

Більшість учених трактували поняття "інвестиції", як вкладання надлишкового капіталу з метою його розширення. Тобто, думки більшості авторів були досить близькі за своїм змістом. Проте, у процесі становлення економічної теорії, у трактуванні понять "капіталу", "інвестицій" були все ж таки присутні певні відмінності, порівняння та застосування. У процесі всієї еволюції економічної думки роль інвестиційної діяльності здебільшого пов'язувалась з володінням та накопиченням чогось. Визначення можливостей отримання економічного доходу було в полі зору майже всіх напрямів та течій в економічній науці. Проте найяскравіше пов'язували проблему отримання прибутків, багатства чи вирішення проблем відтворення саме у зв'язку з капіталом чи інвестиціями лише представники окремих напрямів економічної думки [9].

У праці "Дослідження про природу та причину багатства народів" (1784 р.) А. Сміт (1723–1790 рр.) розглядає капітал як фактор виробництва і вводить поняття основного й оборотного капіталів та перераховує блага, з яких він формується, та інший капітал. По суті А. Сміт говорить про інвестування, не вводячи при цьому самого цього терміну. На його думку, капітал, що є в надлишку, повинен залишатися в країні, а не вивозитись за її межі. А сам капітал економіст розглядає як благо, від

якого людина очікує отримати дохід (за рахунок покращення землі, купівлі корисних машин та обладнання, або інших подібних засобів виробництва, що забезпечують дохід, прибуток без переходу від одного власника до іншого без подальшого обороту) [3]. Також А. Сміт виводить чотири основних способи, якими краще використовувати капітал на:

- добування сирого продукту, необхідного суспільству для задоволення своїх потреб і щорічного споживання;

- виготовлення та перероблення цього самого сирого продукту задля безпосереднього використання та споживання;

- для перевезення сирих або готових продуктів із тих місць, де вони є в надлишку, у місця, де спостерігається їх нестача;

- на розподіл тих чи інших продуктів на малі партії, які відповідають потребам їх споживачів [10].

Кожний з цих напрямів використання капіталу є суттєво необхідним, як для існування, так і для добробуту всього суспільства.

Капітал як головна рушійна сила економічного розвитку, за А. Смітом, – це цінності, що за допомогою праці дають прибуток або створюють нові блага. На відміну від фізіократів, він трактував як продуктивний увесь суспільний капітал. А. Сміт поділяв його на "природний" і "людський капітал" [11].

Економічне зростання А. Сміт пов'язує не тільки зі зростанням доходу, а й з нагромадженням капіталу. Проблеми нагромадження А. Сміт надавав величезного значення, це було основною ідеєю згаданої його праці. Він ставить завдання не лише дослідити природу й причини багатства народів, але й вирішити питання, пов'язані зі зростанням національного багатства. "Зростання доходу й капіталу означає зростання національного багатства", – пише він. Джерелом зростання капіталу є доходи, зокрема прибутки. А. Сміт показує, що капіталізація, тобто нагромадження, відбувається за рахунок надлишку доходів, що не були спожиті [10].

Отже, нагромадження капіталу, за А. Смітом, є наслідком заощаджень. В їх основу покладено доходи. Цінність річного продукту суспільства визначається лише доходами; засоби виробництва (перенесена вартість) – це також чийсь доходи, отримані на попередніх стадіях виробництва. Такий підхід до визначення мінової цінності сукупного суспільного продукту згодом назвали "догмою А. Сміта" [1].

Аналізуючи тенденції норми прибутку до зниження, учений зазначав, що з прогресом суспільства відбувається зростання обсягів накопиченого капіталу, що ускладнює пошук сфер його ефективного застосування, тобто інвестування в нові, ще не освоєні види діяльності на ринку. Водночас він зазначав, що "великий капітал, хоча й приносить невеликий прибуток, зазвичай зростає швидше, ніж незначний капітал, що дає більший прибуток". Ця теза підтверджується виникненням термінів "венчурний капітал" та "венчурний бізнес", що стали вживаними і неабияк популярними у зв'язку зі значними обсягами інвестицій у високоризиковані проекти [2].

А. Сміт, як і його попередники, відстоює ідею лібералізації міжнародної торгівлі, міжнародного руху капіталів. Принцип "природних переваг" поширюється і на капітал, матеріалізуючись у порівняльній вартості капіталу. Конкуренція капіталів призводить до їхнього здешевлення. Прискорюються інвестиційні процеси, поживляються й експорт капіталів. Експорт капіталу призводить до його подорожчання, уповільнення інвестування, тому держава мусить ретельно стежити за ставкою процента всередині країни [1].

Щодо імпорту капіталів, то А. Сміт зазначав, що форми імміграції капіталів є найрізноманітнішими. Якщо, наприклад, капітал виступає в товарній формі, то забезпечується заощадження національних грошових капіталів та їх вільний перерозподіл між галузями. Увезення капіталу – позитивне явище за умови вільного вивозу товарів, а також тоді, коли він не сприяє розвитку експортного потенціалу інших країн. Функцією держави є контроль за процесами ввезення капіталів. Це важливо ще й тому, що держава повинна захищати молоді перспективні виробництва від експансії іноземного капіталу [9].

Доповненням до поглядів А. Сміта на природу інвестицій виступає його концепція "економічної людини", яка керується у своїй діяльності особистими економічними потребами та інтересами. Досліджуючи спонукальні мотиви економічної діяльності господарюючих суб'єктів, він виходив із того, що поведінкою людей керує егоїзм і турбота про власну вигоду, що проявляється у довгостроковому власному добробуті, що демонструє "природне прагнення до поліпшення особистого становища" [1]. А. Сміт абстрагувався від усіх мотивів економічної діяльності, окрім егоїзму людини та бажання забезпечити своє безбідне існування як у молодості, так і на схилі літ [10].

Тобто вчений аналізував суспільство як сукупність людей, зосереджених на нагромадженні багатства. Необхідно зазначити, що існування виключно егоїстичної поведінки у прийнятті інвестиційних та інших рішень визнавали ще англійські філософи XVII ст. Томас Гоббс та інші трактували їх як руйнівну силу, закликаючи до державного авторитаризму, тобто до втручання у сферу економічних відносин, що заперечував власне А. Сміт, говорячи про "невидиму руку" ринку.

А. Сміт не погоджувався з даною тезою і підтримував французьких раціоналістів, таких, як К. Гельвецій, який проголосив людський егоїзм природним фактором суспільного розвитку. Адам Сміт вважав поділ праці основним джерелом зростання суспільного багатства, що веде до величезного збільшення продуктивності "всіх різнобічних занять і мистецтв" [5].

Учений пов'язував інвестиційну активність з рухливістю (мобільністю) капіталу. Під тиском конкуренції капітал постійно "стежить" за тим, щоб норми прибутку рівноважувались поміж галузями промисловості. Якщо протягом економічного зростання капітал нагромаджується, ставки прибутку мають тенденцію до зниження. "Коли прибуток зменшується, торговці дуже схильні скаржитися на те, що торгівля занепадає; хоча зменшення прибутку є звичайним ефектом її процвітання чи більшої величини запасу нагромадженого в ній порівняно з попереднім періодом". Саме тому в багатій і розвинутій економіці "як заробітні плати робітників, так і прибутки капіталу були б, можливо, дуже низькими". Конкуренція могла б знизити "звичайний прибуток настільки..., наскільки це можливо; але можливо жодна країна так ніколи і не досягне такого рівня достатку" [7; 10].

При аналізі основних функцій держави, вчений визначив 4 основні принципи оподаткування, що сприяють розвитку вільного підприємництва через збільшення виробничих потужностей, а відтак і створення додаткового капіталу через інвестиційну діяльність. Основними принципами оподаткування, на його думку, є [1]:

– пропорційність – сплата податків здійснюється всіма економічними суб'єктами залежно від розміру отриманого доходу визначеними ставками податків;

– визначеність – сплата податків здійснюється всіма економічними суб'єктами за визначеними заздалегідь ставками податків;

– зручність – кожний податок необхідно стягувати у спосіб, який є найбільш зручним для платника;

– необтяжливості – доходи від збору податків повинні перевищувати витрати на їх стягнення.

Серед факторів, які сприяють збільшенню "кількості роботи, яку може виконати робітник унаслідок поділу праці", а відповідно й обсягу капіталу, вчений виділив наступні:

– зростання майстерності та вправності робітників (тобто інвестиції у людський капітал);

– економію часу на перехід від одного виробництва до іншого (інвестиції на переоснащення технологічних ліній на підприємствах за рахунок реінвестованого прибутку);

– технічне вдосконалення виробництва, "винайдення всіх машин, які полегшують і скорочують працю", або інвестиції в основні засоби [1].

Також А. Сміт не обминув проблему інфраструктурного забезпечення ринку. Аналізуючи ринок не тільки як механізм взаємодії економічних суб'єктів, але й як вирішальну умову економічної динаміки, він виходив з того, що розвиток шляхів сполучення, обміну і торгівлі сприяли вдосконаленню та розвитку "промислів будь-якого роду". Таким чином, він досліджував інвестиції в обслуговуючу інфраструктуру ринку, що дає змогу ефективніше та з меншими економічними витратами здійснювати господарську діяльність [8].

Аналіз поглядів Адама Сміта на природу інвестицій дає змогу зробити наступні узагальнюючі висновки:

1) щодо мотивів і стимулів господарської діяльності, то, на відміну від фізіократів, які вважали, що економічний лад – це система, яку має відкрити винахідницький розум, а власник сприйняти, А. Сміт стверджує, що ні винаходити, ні створювати господарський лад немає необхідності. Такий лад уже існує. Учений розпізнає й описує його механізм, складові елементи і відносини. В основі господарського механізму знаходиться і діє "економічна людина". У гонитві за власною вигодою вона спрямовується "невидимою рукою" на досягнення тако-го результату, який і не входить у її наміри. Дбаючи про власний інтерес, людина сприяє загальній вигоді;

2) свободі економічної діяльності індивідів не потрібно перешкоджати, не слід її жорстко регламентувати. А. Сміт виступає проти надлишкових обмежень з боку держави, він виступає за свободу торгівлі, у тому числі зовнішньої, тобто за політику фритредерства, яка сприяє активному переливу капіталу між країнами та інвестуванню відповідно у найприбутковіші регіони та галузі національного господарства;

3) нагромадження капіталу є позитивним процесом, що неминуче веде до зниження норми прибутку в довгостроковому періоді;

4) заощадження мають використовуватися для приросту основних засобів, для вдосконалення виробничого обладнання або на технологічні нововведення. Новим у теорії інвестування є можливість інвестувати у кваліфікацію робітників, або в людський капітал. А. Сміт, визначаючи суть основного капіталу суспільства, відзначав, що він на рівних складається не лише з матеріального багатства, але й з корисних здібностей членів суспільства [1; 3; 10].

Адам Сміт у своїй діяльності не був першовідкривачем теорії інвестування, жодна індивідуальна частина не може бути приписана йому. Його внесок мав багатогранну природу і був підґрунтям різних сфер економічної науки. А. Сміт узагальнив розрізнені економічні знання, він був генієм не відкриття, а синтезу. Адам Сміт реорганізував цінні передбачення схоластиків, меркантилістів і філософів у вичерпну теорію економічної політики, переконливо довів, що у структурі відповідних інституцій конкурентоспроможний особистий інтерес міг би бути потужним двигуном економічного зрос-

танья. Хоча ця теорія не була досконалою, усе ж вона впродовж століття давала стандартну рекомендацію для економічного дослідження. Насправді можна децю знайти у Жана-Батіста Сея, Роберта Мальтуса, Давида Рікардо і Джона Стюарта, що є більш чи менш досконало опрацьованим або й ретельно розробленим Адамом Смітом. Тому можна стверджувати, що "Багатство народів" є "стандартною рекомендацією" тієї епохи, що можливо відсунула на задній план більш ранні, але, можливо, децю глибші наукові доробки [4].

Поняття "інвестиції" було предметом вивчення практично впродовж усього часу дослідження економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності. На ранніх етапах розвитку економічної науки інвестиції трактувалися в аспекті трудової теорії вартості. Пізніше цей термін аналізували з позицій менеджменту як основного фактору розвитку підприємництва та соціально-економічного розвитку держави. На подальших етапах стало актуальним дослідження цієї категорії у зв'язку зі зниженням тривалості економічних циклів світової економіки. Сучасна наука, адаптуючись до нових умов ведення економічної діяльності, розглядає поняття "інвес-

тиції" з позиції поєднання інтересів держави та бізнесу, що є основою подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д. Історія економічних учень : підруч. : у 2 ч. – Ч. 1 / [за ред. В. Д. Базилевича]. – [2-ге вид., випр.]. – К. : Знання. – 2005. – 567 с.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : учеб. курс. / И. А. Бланк. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр. – 2002. – 448 с.
3. Блауг Марк. Економічна теорія в ретроспективі / Марк Блауг ; [пер. з англ. І. Дзюб]. – К. : Основи. – 2001. – 670 с.
4. Гальчинський Анатолій. Теорія грошей : навч. посіб. / Анатолій Гальчинський. – К. : Основи. – 2001. – 411 с.
5. Гитман Лоренс Дж. Основы инвестирования / Лоренс Дж. Гитман, Майкл Д. Джонк ; [пер. с англ.] / Академия народного хозяйства при Правительстве РФ. – М. : Дело. – 1997. – 1008 с.
6. Друкер П. Энциклопедия менеджмента / П. Друкер ; [пер. с англ.]. – [10-е изд.]. – М. : "Вильямс". – 2004. – 432 с.
7. Злупко С. М. Історія економічної теорії : навч. посіб. / С. М. Злупко. – К. : Знання. – 2005. – 729 с.
8. Ковалев В. В. Инвестиции : учеб. / под ред. В. В. Ковалева, В. В. Иванова, В. А. Лялина. – М. : ТК Велби. – 2003. – 440 с.
9. Нестеренко О. П. Історія економічних вчень : курс лекцій / О. П. Нестеренко. – [3-те вид., стереотип.]. – К. : МАУП. – 2002. – 128 с.
10. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов : в 3-х кн. / А. Смит. – М., 1993.
11. Ядгаров Я. С. История экономических учений : учеб. / Я. С. Ядгаров. – [4 изд., перераб. и доп.]. – М. : ИНФРА-М. – 2004. – 480 с.

Надійшла до редколегії 18.10.12

Т. Овчаренко, канд. екон. наук, доц.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

ОСОБЕННОСТИ ПОНИМАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПРОЦЕССА ОСНОВОПОЛОЖНИКОМ КЛАССИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ А. СМИТОМ

В статье исследованы сущность и природа понятия "инвестиции". Определены основные концептуальные элементы научной теории А. Смита, раскрыты особенности инвестиционного процесса по А. Смиту как движущего механизма социально-экономического развития общества.

Ключевые слова: капитал, конкуренция, инвестиции, инвестиционный процесс.

T. Ovcharenko, PhD, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

FEATURES OF INVESTMENT PROCESS UNDERSTANDING BY A. SMITH AS THE FOUNDER OF CLASSICAL THEORY

The paper examines the essence and the nature of the concept of "investment". The main conceptual elements of a scientific theory of Adam Smith are defined. The features of the investment process by Adam Smith as the driving mechanism for social and economic development of a society are revealed.

Keywords: capital, competition, investment, investment process.

УДК 330.34

В. Святненко, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

АКТУАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ Й. А. ШУМПЕТЕРА У СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто трактування ідей Й. Шумпетера щодо особливої ролі менеджерів інноваційної сфери діяльності.

Ключові слова: інноваційна сфера діяльності, інноваційний менеджмент, інновація, нововведення, підприємств-інноватор, менеджер-інноватор.

Наукові публікації, що розкривають проблематику інноваційної сфери діяльності, зокрема, інноваційного менеджменту, недостатньо уваги приділяють діяльності менеджерів-інноваторів (особистостям з креативними здібностями) та її активізації в сучасних умовах.

Зв'язок інновацій і підприємництва та чинники їх активізації досліджуються в наукових роботах українських учених – В. Базилевича, А. Власової, А. Гальчинського, В. Гейця, Д. Черваньова та ін.; західних науковців – С. Брю, Е. Долана, П. Друкера, К. Макконнелла, П. Самуельсона, Б. Санто, К. Татеісі, Й. Тюнена, Ф. Хайєка, Й. Шумпетера та ін. Сутність і функції менеджерів-інноваторів досліджуються в працях В. Зянько, І. Ладанова, П. Микитюка, Л. Скібіцької та ін. В умовах ризикованого науково-технічного прогресу ризико зростає роль менеджерів-інноваторів, здібності, кваліфікація і професійне вміння яких фактично визначають долю

компанії. Це положення неодноразово підтверджувалося прикладами діяльності визначних менеджерів-інноваторів, таких як Б. Гейтс, А. Моріта, Лі Якокка та ін.

У вітчизняній науці теорія інноваційного підприємництва розроблена недостатньо, оскільки ця наукова проблема є складною, різноплановою, стосується багатьох аспектів ринкової трансформації економічної системи. Більшість наукових робіт з даної проблеми торкається загальних аспектів інноваційної діяльності. При цьому залишаються невирішеними питаннями підвищення активності як інноваційного підприємництва загалом, так і менеджерів-інноваторів, зокрема.

Метою статті є визначення ролі менеджера-інноватора сучасної організації в активізації інноваційної діяльності та підвищенні ефективності управління нею.

Увага теоретиків і практиків до проблем інноваційного підприємництва з часом лише посилюється. Біль-